

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

8. Qualis sit concursus, quo concurrit Deus cum causis secundis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Rursus Deus non ita dependet à creatura quoad illam productionem, ut in manu creaturæ sit quod ponatur vel non ponatur; sed creatura, præsertim naturaliter agens, ita dependet à Deo quoad illam productionem, ut in manu Dei, sit posita quacumque prævia applicatione, quod creatura habeat vel non habeat suam actionem.

92 *Obijciens secundo:* Volitio quæcumque, quam Deus habet circa creaturas, est ab æterno, ergo si esset actio ipsius aut concursus actualis, quo procedit creaturas aut concurrat ad earum productionem, creaturæ producerentur ab æterno.

*Probat*ur consequentia; quia nec actio nec concursus actualis potest esse absque termino suo: ergo si volitio, quæ est ab æterno, sit concursus actualis, aut actio qua producitur creatura, creatura producta esset ab æterno.

Respondetur primo, aduersariis etiam soluendam hanc difficultatem; quia ratio cur Deus actualiter habet in tempore vnâ actionem potius quam aliam, est quia habet volitionem talis actionis potius, quam alterius: ergo quandoquidem volitio sit ab æterno, actio quæcumque, quæ sequitur ad ipsam, debet esse ab æterno; quod si volitio possit esse ab æterno, & actio sequens ad ipsam in tempore & non ab æterno, similiter quamuis ipsamet volitio esset actio, posset esse ab æterno, quamuis terminus per ipsam producendus, non esset ab æterno.

Respondetur secundo directè negando sequelam, quia licet sit ab æterno, tamen non determinat Deum ad producendum nisi pro tali tempore; est enim volitio producendi rem pro tali tempore. Ad probationem consequentiæ respondeo distinguendo antecedens, si non determinetur actio ad certum tempus ex natura sua intrinseca, concedo: si sic, nego.

93 *Dicitur* si sit actio ligata ex natura sua ad aliquod tempus, non potest existere ante illud tempus; aliâs potuissent dicere, quod actio qua ignis producit hodie alium ignem, existeret heri, quando illam non produxit: ergo volitio Dei non potest existere sine termino producto, si sit actio qua producitur.

Respondetur distinguendo antecedens: si sit quid limitatum, & solum habeat rationem actionis, concedo: si sit illimitatum, & non habeat solum rationem actionis: nego antecedens cum sua probatione; quia actio ignis est quid limitatum, & solum habet pro munere causam producentem effectum. Volitio autem Dei est quid illimitatum, cum identificetur ipsi Deo, & non solum habet facere ipsum producentem effectum, sed etiam facere ipsum volentem producere; unde quia ipse debet esse volens producere ab æterno, debet esse volitio illa in ipso ab æterno.

Dices iterum: si actio sit ab æterno, debet tribuere suum effectum formalem ab æterno: sed effectus formalis ipsius est facere causam agentem seu concurrentem actu: ergo debet hoc præstare Deo ab æterno; sed non præstat: neque enim verum est dicere quod Deus agat aut concurrat ab æterno.

Respondetur distinguendo maiorem: si sit ab æterno sub ratione formali actionis, concedo: si non sit sub tali ratione, nego maiorem; & concessa minori, nego consequentiam, quia sufficit ut id ipsi præstet in tempore, quando habet rationem actionis. Itaque ipsamet volitio Dei, quæ est actio ipsius, non habet rationem formalem actionis, nisi pro illo tempore, pro quo determinat Deum ad producendum effectum; non autem determinat nisi pro illo tempore, quo producitur effectus. Et si queratur quare non determinat, ratio est quia est volitio determinatiua pro tali tempore.

94 *Obijciens tertio.* Volitio Dei habet pro obiecto concursum seu productionem, qua Deus producit effectum: ergo non est ille concursus aut actio; neque enim potest esse obiectum sui ipsius. Probatur antecedens, quia Deus habet hunc actum voluntatis seu hanc volitionem: volo concurrere cum causa secunda ad productionem effectus: seu volo producere effectum: sed huius actus seu volitionis obiectum est ipse concursus seu actio: ergo.

Respondetur, loquendo de volitione Dei, in qua constitui-mus rationem actionis seu concursus, negando antecedens

(quidquid sit de aliis volitionibus reflexis) ad cuius probationem dico quod licet nos explicemus actum voluntatis Diuinæ, quo producit effectum, per hæc verba, volo producere effectum; & hoc modo loquendo significetur, quod reuera volitio illa tendat in productionem, tanquam in obiectum; reuera tamen à parte rei actus ille formaliter non habet productionem pro obiecto, sed est ipsi ipsamet productio, & habet pro obiecto aut potius termino ipsam rem quæ producitur: & verus sensus est formalis, nempe volo te producere, id est per volitionem te produco: sicut quando dicimus: volo te amare, sensus sæpè saltem, est: quod per volitionem talem te amo, amor enim est quædam volitio, quæ terminatur ad rem amatam. Quod si aliquis velit in Deo distinguere & volitionem qua producitur, & volitionem qua vult producere, dicere poterit eandem volitionem Diuinam esse virtualiter reflexam, & eam propterea posse considerari, ut per eam res producitur, & ut per eam Deus vult rem producere. Si consideretur autem primo modo, habet rationem actionis, & non habet actionem pro obiecto, sicut nec habet seipsam; si verò consideretur secundo modo, non habet rationem actionis & propterea potest habere actionem pro obiecto.

Vrgeri posset hic difficultas illa maxima, quid dicat volitio libera Dei, qua vult producere effectum supra volitionem necessariam ipsius: sed differenda est solutio ad Theologiam.

QVÆSTIO VIII.

Qualis sit concursus, quo concurrat Deus cum causis secundis.

95 *Concursus Dei cum causis secundis* altero ex duobus modis se habere potest; primo ita ut sit taliter indeterminatus & indifferens respectu effectus producendi, ut mediante eodem concursu possit non solum ille effectus, qui producitur, sed quicunque alius produci, si alia causæ applicarentur, sic scilicet, ut mediante eodem concursu, quo Deus producit cum igne ignem, posset aqua producere frigus, & eodem concursu, quo mediante voluntas amat obiectum, posset illud obiectum odio prosequi. Hæc sententia videtur esse *Sharij*, & *Iesuitarum* communis. Alio modo potest se habere sic, ut sit tam determinatus ex natura sua ad effectum, qui producitur, ut nullus alius effectus, nec numero, nec specie distinctus, qui tum non producitur, possit per illum produci, hæc est *Doctoris in 1. d. 39. c. d. 41.* quem præter suos plurimi Thomistæ sequuntur. Querimus ergo hic, quo ex his modis se habeat concursus diuinus.

CONCLUSIO.

96 *Concursus diuinus est omnino physicè determinatus* ad effectum, qui producitur, in specie ac individuo, sic ut per eundem, quo producitur amor, non possit produci odium, nec eodem quo producitur Petrus, possit produci Paulus: loquor autem de concursu, prout formaliter habet rationem concursus. Hæc est iuxta secundam sententiam contra primam.

Probari solet à *Scotistis*; quia aliâs Deus non cognosceret, quinam effectus essent absolute futuri: sed hoc est falsum, & contra fidem: ergo. Probatur sequela, quia earum potest cognoscere, quænam sunt absolute futura, quatenus cognoscit determinationem voluntatis suæ: sed si illa determinatio non sit absoluta, non potest cognoscere ea mediante, quod absolute sint futura: si sit determinata habetur intentum.

Hæc probatio difficilis mihi videtur, quia posset aliquis dicere quod Deus posset cognoscere quid creatura esset factura supposita determinatione sua, & concursu indifferenti ex plenitudine suæ infinitæ scientiæ; quod quidem de causis naturalibus applicatis bene, non habet difficultatem, quia ex natura sua sunt determinatæ ad agendum hoc vel illo modo, supposito concursu Dei sufficienti, qualis esset secundum aduersarios indeterminatus ille ac indifferens. De causis verò liberis

suaderi posset: quia quamvis non obstante concursu indifferenti, possent oppositum effectum: tamen difficile est ostendere cur Deus non cognosceret quid essent facturæ ex pluribus quæ possent facere; sed de hoc fusius in Theologia.

Facilius
probat

97 *Probat*ur conclusio aliter, primò quidem ex suppositione sententiæ probatæ quæstione præcedenti: concursus Dei est volitio, quæ vult cum hac causa producere realem effectum: sed per illam volitionem non posset alius effectus produci: ergo concursus Dei non est indeterminatus, sed determinatissimus.

Probatur minor, quia sequeretur, quod esset & non esset illa volitio; esset quidem ex hypothesi; non esset autem, quia esset volitio producendi alium effectum: volitio autem producendi vnum effectum distinguitur formaliter aut ratione à volitione producendi alium, quando præsertim effectus non habent necessariam connexionem, aut quando ad productionem vnius non producit

alium necessarium.

*Probat*ur secundò aliter, independenter ab hac sententia, quia concursus Dei secundum adversarios communiter, est identificatus concursui creaturæ, eadem enim actione secundum ipsos Deus & creatura producunt effectum, sed certum est actionem creaturæ, quæ producit hunc effectum, esse ita determinatam ad illum effectum, ut non possit per eam alius effectus, qui tum non produci, tum produci: ergo idem dicendum est de concursu Dei ipsi identificato: quæ quidem probatio mihi convincit conclusionem supposita illa identificatione. Quod si etiã actio Dei esset aliqua particularis actio distincta ab actione creaturæ, & à termino, omnino necessarium esset, quod pro distinctione terminorum distinguerentur, quia determinatio actualis causæ ad effectum producendum nequit esse, quin causa determinetur per ipsum, præsertim si determinatio non sit infinita ac illimitata: ergo si determinatio, quæ Deus determinatur de nouo ad producendum amorem, esset etiam determinatio, quæ determinaretur ad producendum odium, sequeretur quod quoties produceret odium, produceret etiam amorem, quod est absurdum: ergo signum est, quod pro variatione terminorum debent variari determinationes, tum quia effectus non magis dependet à causa secunda, quam à prima: ergo sicut non potest egredi à causa secunda per concursum, indeterminatum, sed per determinatum ac sibi soli correspondentem, nequit etiam per talem egredi à causa prima.

98 *Obijci*es. Sequeretur, quod effectus deberet necessario poni; & consequenter tolleretur libertas. Probatur sequela: quia quidquid Deus determinat absolute futurum esse, ex ista hypothesi debet necessario fieri, quia alias non determinaret futuritionem eius absolute, aut saltem determinatio absoluta Dei posset impediri, quod implicat.

*Respond*eo distinguendo sequelam, necessitate consequenti, aut concomitanti, transcat: necessitate antecedenti, negatur: nec id probatur per probationem sequelæ. Ut hoc intelligatur, advertendum tum tolli libertatem causæ in ordine ad effectum, quando ex suppositione alicuius antecedentis determinationem istius causæ, non potest non ponere effectum, sed ipsum necessario ponit: cuius ratio est, quia potentia libera est illa, quæ positis omnibus prærequisitis ad agendum non necessario agit: ergo si ponatur hypothesi alicuius antecedentis determinationem actualem voluntatis; seu si supponatur esse in verum naturæ aliquid antecedens illam determinationem, quo posito causa nequit non agere, non erit verum de causa dicere, quod positis omnibus præhabitis ad actionem possit agere, & non agere, & consequenter tollitur libertas eius, quæ in illo posse consistit: necessitas ergo agendi orta ex huiusmodi re antecedenti actionem, quæ vocatur necessitas antecedens, tollit omnino libertatem. Alia potest esse necessitas agendi ex suppositione alicuius consequentis actionem causæ, aut concomitantis ipsam, & hæc vocatur necessitas consequens, aut concomitans, aut secundum quid, nec tollit

libertatem causæ; quia non obstante, quod supponatur tale quid, adhuc verum erit dicere de causa quod positis omnibus præhabitis ad actionem, possit habere actionem, vel eam non habere, quod sufficit ad hoc ut libere dicatur habere talem actionem.

99 *Dices*: volitio Divina, & decretum absolutum, quo decernit futuritionem effectus, antecedit determinationem voluntatis creatæ, ergo si eo posito non potest non poni effectus, tollitur libertas, quia infertur necessitas agendi, etiam ex suppositione antecedenti.

*Respond*eo distinguendo antecedens: antecedit illam determinationem voluntatis creatæ per se & ex indigētia causæ secundæ, aut effectus ab ea producendi sic, ut antecessio illa habeat aliquem influxum in causam secundam magis, quam si non antecederet, sed concomitaretur, nego antecedens: per accidens, & ex conditione Dei, quæ non potest habere decreta nova, sed necessario habet ab æterno, quidquid habet in tempore, concedo antecedens, & nego consequentiam ac distinguo eius probationem: infertur necessitas ex suppositione antecedenti, quatenus antecedens est, nego; quatenus non est antecedens, sed concomitans, concedo, sed nihil inde infertur contra conclusionem.

Quod autem æternitas decreti Divini, aut volitionis concurrendi non faciat ad determinationem voluntatis creatæ, patet; quia nihil potest conducere ad determinandam aliquam causam, nisi quatenus existit pro illo instanti, pro quo causa determinatur: ergo decretum aut volitio Divina non habent aliquam vim influendi aut determinandi voluntatem creatam; quatenus sunt ab æterno, sed quatenus sunt coexistentia volutati pro illo instanti, quo operatur; nec ut sic etiam possunt habere ullam prioritatem naturæ, & consequenter debent esse vel concomitantia vel sequentia, atque adeo suppositio eorum non est suppositio antecedens determinationem voluntatis; Itaque suppositio antecedens, seu suppositio alicuius antecedentis determinationem voluntatis, & tollens libertatem, debet esse suppositio alicuius, quod, quatenus antecedit, habet virtutem necessario tractuam voluntatis: talem autem non habet decretum Divinum, quantumvis efficax, nec concursus quicumque Divinus, quo cum voluntate concurrat, quia quidquid habere potest virtutem determinatiivam voluntatis, vel debet illam habere quatenus est aliquid quod habet rationem actus primi, vel ratione actus secundi: sed neutro modo ex his potest decretum Divinum, aut concursus eius determinare voluntatem necessario ad actum per modum antecedentis, ergo. Probatur minor: non per modum actus primi, quia quod sic determinat voluntatem: aut debet proponi ipsi per intellectum, aut debet habere aliquam actionem antecedentem actionem voluntatis, per quam actionem produceretur aut actus voluntatis, aut actio voluntatis; neque enim concipi potest, quia alia ratione posset determinari voluntas sed non est necessarium, ut decretum Divinum proponatur ipsi, ut patet experientia; nec decretum Divinum habet ante actionem voluntatis aliam actionem in ipsa voluntate, quæ producit actus voluntatis, quia alias ante actionem voluntatis produceretur actus voluntatis; & sic non dependeret actus voluntatis effectivus à voluntate, contra omnes, nec habet etiam actionem, quæ produceretur actio voluntatis, quia secundum adversarios præsertim non datur actio actionis; & quia gratissime poneretur talis actio; & quia vel illa actio se sola produceret illam actionem voluntatis, & sic non esset actio voluntatis; vel simul cum voluntate, & sic non determinaret voluntatem taliter, quin voluntas posset abstinere à suo concursu, atque adeo non sequeretur, necessario illa actio. Non etiam per modum actus secundi, quia aut esset actio totalis actus voluntatis, aut partialis, si totalis, ergo actus non produceretur à voluntate: si partialis, ergo deberet simul natura adesse actio voluntatis, & sic non determinaretur voluntas determinatione antecedenti.

100 *Dices*: si decretum Divinum non haberet aliquam vim determinatiivam voluntatis per modum antecedentis, non deberet esse necessarium, quod ex suppositione quod

Quomodo
concursus
Dei antecedit
actionem creaturæ.

Quid necessitas
antecedens & consequens.

antecederet decretum Diuinum, deberet sequi determinationem voluntatis creatæ: sed hoc est falsum: ergo.

Respondeo distinguendo sequelam maioris: ex suppositione quod antecederet præcisè, nisi etiam ex ista hypothese sequeretur, quod concomitaretur concursus voluntatis creatæ, concedo maiorem: ex suppositione præcessionis, quatenus cum illa coniungitur, quod debeat concomitari concursus voluntatis, nego maiorem, & minorem.

Dices secundo: Sufficit ad tollendam libertatem, quod supponatur aliquid antecedens, cum quo coniungitur aliquid, quo posito necessario ponitur effectus, siue illud antecedens secundum se determinet voluntatem, siue nõ: sed ex dictis, ex suppositione decreti æterni, debet necessario esse concomitantia concursus Diuini cum voluntate, & consequenter debet etiam necessario esse concursus ipsius voluntatis creatæ, quia concursus diuinus non potest esse sine concursu creato: & his suppositis necessario ponitur effectus.

Respondeo negando maiorem, quando illud, quod necessario coniungitur cum antecedenti, non est antecedens determinationem voluntatis. Ad quod etiam intelligendum aduertendum est, quod illud quod ex natura sua non necessitat voluntatem, sed solum ex ratione alterius coniuncti, non potest necessitare, nisi illud coniunctum necessitet: unde cum decretum Diuinum non determinet secundum se, sed quatenus consequitur ipsum concursus, aut quatenus habet rationem concursus, non necessitat nisi concursus necessitet: concursus autem non determinat voluntatem, quandoquidem non sit antecedens, sed concomitans: ergo nec decretum aut secundum se, aut secundum aliquid concomitans necessitat voluntatem, nisi ex suppositione consequenti aut concomitanti.

101 Obiicies secundo: Deus potest ita determinare futuritionem effectus, ut voluntas non possit impedire, quominus effectus sit futurus, sed omnino necessitetur ad illum: sed non potest id facere magis, quam per decretum ac concursum absolutum: ergo posito illo decreto necessitatur voluntas, nec potest non ponere effectum.

Respondeo distinguendo minorem: per decretum absolutum, quo determinaret futuritionem effectus, prout determinat de facto, nego minorem: per aliud decretum: quo ita determinaret absolute, ut voluntas non liberè, sed necessario concurreret, concedo minorem, & nego consequentiam: seu potius distingo consequens: per decretum, quod habet de facto, nego: per aliud decretum distinctæ rationis, transeat. Itaque si vellet Deus decernere futuritionem amoris absque dependentia à voluntate in genere causæ efficientis, sine dubio amor ille non produceretur liberè à voluntate; nec video cur Deus id decernere non posset præsertim in nostra, & meliori sententia tenente, quod Deus se solo possit producere actus vitales. Si autem Deus decerneret futuritionem amoris cum dependentia à concursu voluntatis absque eo, quod proponeretur voluntati aliquid ipsam intentionaliter determinans, aut aliquid physicum, ex quo necessario sequeretur actio voluntatis, difficile est quomodo posset etiam Deus facere ut necessitaretur voluntas.

102 Obiicies tertio. Si non necessitaretur voluntas per decretum absolutum ac concursum determinatum, eo non obstante posset oppositum facere, sed hoc est falsum: ergo. Probat minor, quia sic posset frustrari decretum diuinum, & consequenter posset falli scientia diuina, quæ infallibiliter cognoscit futurum esse, quod per tale decretum decernitur, quod est absurdissimum.

Confirmatur: quia non potest quis imaginari quomodo possit falli aut frustrari decretum diuinum magis quam per hoc, quod eo non obstante in sensu composito possit poni oppositus effectus, seu non poni effectus, seu decretum.

Confirmatur secundo, quia voluntas non potest facere oppositum effectum absque concursu diuino, ac decreto de illo effectu: sed supposito decreto absoluto de amore, verbi gratia: ac concursu ad ipsum, non adest decretum nec concursus de odio, aut de omissione amoris: ergo vo-

luntas nequit producere odium aut omissionem amoris, & consequenter necessitatur ad amorem.

Probat minor, quia decretum ac concursus actualis ad odium aut omissionem amoris infert alterutrum, ergo cum non sit futurum odium, aut ommissio amoris, non est decretum de illis.

Deinde, ex suppositione quod voluntas creata determinat se ad vnum, non habet ullam determinationem, nec potest habere in sensu composito ad aliud oppositum, & incompatible: ergo idem dicendum est de voluntate diuina, quia eadem est ratio quantum ad hoc de vtraque voluntate.

103 Respondetur distinguendo maiorem: in sensu composito, nego maiorem: in sensu diuiso, & absolute ac simpliciter, concedo maiorem, & nego minorem cum sua probatione. Ad hoc enim ut posset voluntas frustrare decretum diuinum, aut efficere fallibilem scientiam diuinam, non sufficit quod absolute, & simpliciter posset ponere oppositum effectum in sensu diuiso, hoc est, ex suppositione, quod non esset tale decretum aut concursus; sed ulterius requiritur, quod in sensu composito, hoc est, ex suppositione decreti, ac concursus posset oppositum ponere: negandum autem est, quod dici possit voluntas creata facere magis, quam potest facere, ut si quis sedeat, possit in sensu composito stare.

Dices: si in sensu composito decreti non possit oppositum: ergo quandoquidem ille sensus compositus de facto sit, de facto nequit oppositum, atque adeo de facto necessitatur.

Respondeo, distinguendo consequens pro prima parte: de facto, id est, ex suppositione omnium, quæ de facto supponenda sunt, includendo concursum ipsiusmet voluntatis, concedo consequentiam; non includendo illum concursum, nego consequentiam pro prima parte; & absolute, nego illam pro secunda parte: quia ut necessitaretur voluntas, non sufficit, quod non possit oppositum quomodocunque; sed requiritur, ut non possit oppositum ex suppositione alicuius antecedentis determinationem suam, quod antecedens ex vi sua, aut ex vi alterius concomitantis, aut sequentis, quod etiam antecedit determinationem voluntatis, trahit illam determinationem necessario.

104 Ad primam confirmationem, concedo totum, sed nego, quod in sensu composito decreti & concomitantium decretum possit voluntas oppositum ponere. Verum quidem est quod alij fateantur, non obstante decreto voluntatem posse etiam in sensu composito ponere oppositum, licet non sit positura oppositum: & quia licet possit ponere oppositum, infallibiliter tamen non est positura oppositum, propterea existimant, eo non obstante, decretum ac scientiam esse infallibilia. Imò addunt quod, si voluntas non posset, propositum, decretum, & scientia fallerentur, quia decretum & scientia sunt de effectu futuro liberè à voluntate: non esset autem sic futurus, nisi proveniret à voluntate tali modo, ut possit voluntas oppositum ponere si velit.

Sed quamvis non dubitem quin voluntas absolute, & simpliciter producat effectum sic, ut posset oppositum ponere, & non requiritur ad hoc ut decretum diuinum, & scientia sint talia, qualia sunt de facto, tamen non credo debere voluntatem posse oppositum in sensu composito decreti, quia hic sensus inuoluit ipsam determinationem voluntatis vel actualem, vel futuram; & certum est quod in sensu composito determinationis suæ ad amorem non possit non habere amorem.

Dices: si decretum inuoluit determinationem voluntatis, ergo trahit illam necessario: vel si non trahit: ergo non obstante decreto, in sensu composito eius, potest voluntas non habere determinationem illam.

Respondeo distinguendo sequelam, si inuoluat ipsam, ita ut ipsum decretum sit prius quam concursus; aut actualis, aut futurus, concedo sequelam; itavt sit concomitans, nego sequelam. Itaque decretum inuoluit determinationem voluntatis, non quasi ipsamet determinaret voluntatem ad illam, sed quia non esset decretum;

decretum, nisi esset illa determinatio voluntatis, vel actus, vel futura, liberrimè egrediens à voluntate.

105 *Ad secundam confirmationem respondeo* negando maiorem: ad hoc enim ut possit oppositum effectum absolute, & simpliciter, non requiritur, quod sit actualis concursus aut actualis decretum ad oppositum, sicut non requiritur, quod sit suus proprius concursus; sed sufficit, quod possit habere concursum ad oppositum, & quod possit esse decretum de opposito; siue sit de facto, siue non.

Dices: Sed neque potest esse decretum de odio ex suppositione decreti de amore in sensu composito: ergo ex ista hypothese in sensu composito nequit voluntas odium habere.

Respondeo concedendo totum, cuius ratio patet ex dictis. Hæc omnia valde difficilia sunt pro captu Tyrorum, qui propterea non debent adicere animum, si non tam facile possint illa percipere, persuadentes sibi quod successu temporis faciliora reddentur.

106 *Obijcies quarto*, Deus concurret cum causis secundis iuxta eorum naturam: ergo alio modo concurret cum causis naturalibus, quam cum liberis: sed cum naturalibus concurret concursu determinato; ergo cum liberis concurret concursu indeterminato.

Respondeo distinguendo antecedens: iuxta naturam suam, id est, tali concursu, qui sufficit ut ipsæ agant iuxta suas naturas, concedo: id est, dat ipsis concursum, qui sit absolutus ac determinatus, si causa secunda sit determinata in actu primo; qui sit indeterminatus, si causa secunda sit indeterminata in actu primo, nego antecedens. Quemadmodum enim actio causæ secundæ cuiuscunque siue liberæ siue naturalis est semper determinata ad effectum, nec in hoc est differentia inter actionem causæ naturalis, & causæ liberæ: ita etiam concursus actualis exhibendus utrique causæ debet esse determinatus absque ulla disparitate.

Confirmatur: quia concursus Dei cum utraque causa est liber ut patet, quamvis ex causis una sit libera & altera naturalis: ergo similiter concursus eius cum utraque causa potest esse determinatus, quamvis una ex causis sit naturalis, & altera libera.

CONCLUSIO II.

107 *Pater hunc concursum efficacem, & absolutum non requiritur alius concursus indeterminatus & inefficax ad oppositum; vel ad alium effectum.* Est contra quosdam, qui ad salvandam libertatem causæ liberæ exigunt huiusmodi decretum efficacem.

Probat tamen: quia ut saluetur libertas sufficit, quod voluntas habeat in actu primo totum, quod requiritur, ut possit agere vel non agere, & non requiritur aliquid pertinens ad actum secundum: ergo nullus concursus actualis Dei requiritur ad salvandam libertatem.

Confirmatur primo, concursus Dei actualis est simul cum actione voluntatis secundum adversarios: sed voluntas ante actionem intelligitur, & est potens producere talem effectum: ergo & ante concursum Dei.

Confirmatur secundo: ante concursum absolutum est potens absolute habere talem concursum: ergo ante concursum indifferenter, seu inefficacem est potens inefficaciter ponere effectum talis concursus.

Confirmatur tertio concursus absolutus non ponitur, ut possit agere, sed ut agat efficaciter: ergo concursus inefficax non est necessarius, nec debet poni, ut possit inefficaciter, sed ut agat inefficaciter; si tamen villo modo ponatur, quod additur, quia fortè de facto non datur, quia esset superfluum; imò forte est impossibilis, quia omnis actio, quæ ponitur debet habere aliquem terminum positum per ipsam, & consequenter omnis concursus actualis; sed nullus terminus aut ponitur, aut ponetur per illum concursum indifferenter & inefficacem: ergo omnino nequit dari.

Dices, per omnem concursum efficacem poni necessarium aliquid, non verò per concursum inefficacem.

Contra, quia implicat in terminis esse concursum actuale, per quem non ponitur, aut ponetur aliquid actualiter & consequenter qui sit inefficax, quia eatenus dicitur

actualis, quatenus causa aliquid actualiter ponit vel ponet per illum.

Confirmatur hoc: quia ille concursus, quo nihil ponitur, sed per quem tamen aliquid potest poni, non potest distinguì à concursu in actu primo: ergo non potest dici, quod sit concursus in actu secundo.

108 *Obijcies*: voluntas non potest facere oppositum ipsius, quod facit, nisi tunc, cum facit illud, habeat concursum Dei paratum ad illud oppositum; sed ille concursus paratus ad oppositum est inefficax: ergo præter concursum, quo concurret Deus, ut faciat aliquid, debet dari alius concursus inefficax, quo possit oppositum facere.

Respondeo distinguendo maiorem: nisi habeat concursum Dei paratum in actu secundo, seu aliquem concursum, qui sit distinctus ab ipsamet voluntate Dei nego: nisi habeat concursum paratum in actu primo, id est, ipsamet voluntatem paratam dare ipsi concursum, licet non det, concedo maiorem, & similiter distinguo minorem & consequentiam. Itaque, sicut ego possum esse paratus ad auxiliandum alicui, licet non dem ipsi vilius auxilium, ita etiam potest intelligi Deus paratus ad dandum concursum, licet non det vilius concursum.

109 *Obijcies secundo*: Deus de facto habet duas volitiones, vnam efficacem damnandi aliquem, & aliam inefficacem salvandi illum ipsum: ergo potest habere concursum efficacem ad aliquid, & alium inefficacem respectu oppositi ipsius simul & semel. Antecedens quoad primam partem est certum: quoad secundam verò probatur ex Scriptura, ubi dicitur, quod Deus vult omnes homines salvos fieri, qui locus secundum communiorē & probabiliorē Patrum & Theologorum sententiam intelligitur de omnibus omnino hominibus tam damnandis, quam salvandis, licet Sanctus Augustinus & alii alij aliter exponant illum locum.

Respondeo, distinguendo antecedens: & aliam inefficacem salvandi illum, quæ immediate terminetur ad salutem per modum concursus, quo proxime posset acquirere salutem, nego; quæ immediate terminetur ad aliquod aliud, quod possit ipsi concurrere ad acquisitionem salutis, si veller ipse bene uti eo, concedo antecedens: similiter distinguo consequens, ita ut uterque terminetur immediate ad illos oppositos effectus, nego: ita ut uterque terminetur immediate ad effectus non oppositos simul & semel, concedo. Exactior huius rei discussio relinquenda est pro Theologia, sufficit modò advertere, quod licet posset dari huiusmodi volitio inefficax simul cum efficaci, non tamen est necessaria ad salvandam libertatem pro illo instanti, pro quo voluntas agit liberè.

QUESTIO IX.

A qua causa provenit determinatio effectus, quoad speciem & individuum.

110 *C*ertum est ex dictis hucusque, & Deum & causam secundam concursu suo immediate attingere effectus, qui ab ipsis produuntur; tum quoad rationes específicas, tum quoad individuales, atque adeo effectum quemcunque productum accipere ab utraque & speciem & individuationem. Sed quia, quando effectus procedit à pluribus causis subordinatis, solet accidere, & vni potius quam alteri attribui, quod effectus habeat talem vel talem rationem particularem: sicut contingit in intellectu, quæ licet procedat indivisibiliter ab intellectu & obiecto, quoad speciem & individuum, quod tamen sit talis particularis rationis, adscribitur obiecto, & non intellectui, quia intellectus, quantum est ex se, non magis perit producere intellectionem talis speciei, quam alterius; obiectum verò determinatur ad tales intellectiones, ita ut non possit concurrere ad alias quascumque, ad quas potest concurrere intellectus; quia inquam hoc accidit, ideo hic etiam queritur, cuinam per se formaliter attribuendum sit, Deonè, an creaturæ, verbi gratia, igni, quod applicato igne in debitis circumstantiis, producat ignis potius quam aqua; & hoc numero individuum

si 4 ignis